

Organizatia Zero Waste Europe a fost creată pentru a consolida puterea comunităților de a regândi relația lor cu resursele. Într-un număr tot mai mare de regiuni, grupuri locale de indivizi, întreprinderi și oficialii orașului sunt luarea de măsuri semnificative în vederea eliminării deșeurilor în societatea noastră.

STUDIU DE CAZ #3

August 2014

VRHNIKA

Deschizătorii de drumuri sloveni

Într-o țară care până în 2001 nu avea o țintă națională de colectare separată a deșeurilor, cazul micuței localități Vrhnika din Slovenia demonstrează cum o comunitate poate face, în scurt timp, pași importanți spre obiectivul Zero Waste/Zero Deseuri (ZW/ZD).

Cum a reusit această mică localitate, în 20 de ani, sa treaca de la depozitarea tuturor gunoaielor în rampe la reciclarea majorității deșeurilor municipale?

Fără a avea tradiția reciclării cu care se laudă multe țări vest-europene, această localitate cu 18.000 de locuitori a reușit să depășească rata de reciclare înregistrată de multe programe cu tradiție din Europa. Colectarea separată a deșeurilor municipale a atins 76,17 procente, iar ținta pentru următorii cinci ani este de 82%.

Curentul de rezistență față de construcția incineratoarelor și opțiunea pentru soluțiile Zero Waste/Zero Deșeuri sunt în continuă creștere, în ciuda unei strategii naționale axate pe incinerare ca alternativă la dependența Sloveniei de rampele de gunoi și în opoziție cu rata națională de colectare separată de 42%. Organizația „Ecologiști Fără Frontiere”, din Ljubljana, coordonează toate demersurile din țară și sprijină tranziția localității Vrhnika către o municipalitate Zero Waste.

Cum a reușit această mică localitate, în 20 de ani, să treacă de la depozitarea tuturor gunoaielor în rampe la reciclarea majorității deșeurilor municipale?

Pionieri

Rampele de gunoi ale orașului erau aproape de maximul capacității în anul 1994. Ca o consecință a scăderii capacității, costurile creșteau din ce în ce mai rapid, determinând autoritățile locale să caute noi soluții. Doi dintre angajații structurii publice de gestionare a deșeurilor, KPV (Komunalno Podjetje Vrhnika), au început să convingă localnicii că soluția este colectarea selectivă a deșeurilor. În acel moment nimeni în Slovenia nu se gândea la așa ceva și nu exista nicio țintă națională în acest sens.

Chiar dacă la acel moment a fost opțiunea cea mai costisitoare, nu există nicio îndoială că, de-a lungul anilor, pe drumul spre Zero Waste/Zero Deșeuri, administrația locală a economisit bani. După 2004 taxele pentru depozitarea în rampe au crescut semnificativ, până la 130 de euro pe tonă. Din 2006, costurile administrației din Vrhnika pentru depozitarea deșeurilor s-au redus cu mai mult de jumătate, grație amplorii colectării selective.

Odată ce orașul a decis să adopte modelul colectării selective în 1994, primul pas a fost organizarea logistică și stabilirea cadrului legal pentru acest nou tip de gestionare a deșeurilor. Activitățile s-au concentrat inițial pe colectarea separată a materialelor reciclabile (sticlă, hârtie și carton, ambalaje de plastic și metal), deșeurilor reziduale, deșeurilor organice, a celor periculoase, voluminoase, precum și a celor rezultate din construcții și demolări.

Materialele reciclabile se colectau în așa-numitele „insule ecologice” stradale, unde rezidenții puteau să lase sticlă, hârtie și carton sau alte ambalaje. Deșeurile reziduale și cele organice se colectau din ușa în ușa. În anul 2002 KPV a demarat o campanie numită KOKO, prin care locuitorii orașului erau încurajați să aducă materialele reciclabile, colectate separat, direct la un centru de colectare. Aici deșeurile erau cântărite, iar locuitorii erau răsplătiți în puncte care se deduceau din factura lunară de salubritate. Sistemul „plătești cât arunci” a fost primul de acest gen implementat în Slovenia, iar în prezent colectează aproximativ 30 de tone pe an, fără să fie nevoie de implicarea operatorilor de servicii.

- **Populația în municipiul de Vrhnika: 18.000**
- **De la 201 kg / cap de locuitor de deșeuri reziduale în 2004 , la 80 kg / cap de locuitor în 2013**

Rata de generare a deșeurilor, în descreștere

În ultimii câțiva ani, cantitatea deșeurilor casnice periculoase colectate a scăzut, parțial datorită faptului că rezidenții și-au redus stocurile, parțial pentru că a fost introdus conceptul de Responsabilitate Extinsă a Producătorului în cazul unor anumite deșeuri, cum ar fi bateriile și acumulatorii. Începând din anul 2000, locuitorii pot să se debaraseze de deșeurile periculoase în timpul unor campanii de colectare care au loc de două ori pe an. Camioane special echipate se opresc în puncte prestabilite din oraș pentru a ridica deșeurile periculoase colectate separat. În ansamblu, numărul persoanelor care participă la aceste campanii de colectare a crescut, în timp ce cantitatea deșeurilor periculoase colectate a scăzut.

De-a lungul anilor a fost redusă și cantitatea deșeurilor reziduale. În etapele inițiale, acesta era colectat din ușă în ușă o dată pe săptămână. Prin campanii de conștientizare, KPV a scăzut frecvența ridicărilor la de două ori pe săptămână în 2011, respectiv o dată pe lună în 2013.

Prin acțiuni conjugate, cantitatea deșeurilor reziduale a fost redusă de la 201 kg/capita în 2004 la 80 kg/capita în 2013.

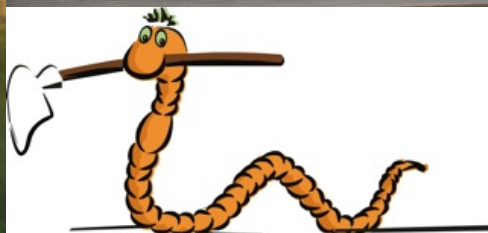
KPV a dat locuitorilor posibilitatea de a alege între colectarea deșeurilor organice din ușă în ușă, în pubele speciale, și primirea unui set de containere pentru compostare la domiciliu. Ratele de colectare au „explodat” după campaniile publice prin care era încurajată colectarea selectivă (pentru care s-a folosit ca si mascotă o râmă). În 2011 KPV a lansat o campanie pentru promovarea compostării la domiciliu, model care se pare că se va multiplica în următorii ani, pentru reducerea cantității totale de deșeuri generate.

Deșeurile voluminoase (mobilă, electrocasnice, obiecte sanitare) sunt colectate prin două metode – locuitorii le pot depozita direct la centrul de colectare al KPV sau pot solicita KPV ridicarea de la domiciliu. Toate deșeurile voluminoase sunt dezamblate și majoritatea materialelor sunt trimise la reciclare.

Implicarea comunității

KPV și-a fundamentat activitățile pe campanii unitare de conștientizare, începând în rândul celor mai tineri cetățeni din Vrhnika – elevii. Au considerat că acesta este punctul de plecare al oricărei schimbări în comportamentul și atitudinea civică. Școlile au primit pubele și li s-au făcut reduceri la taxele de colectare a deșeurilor, pentru a le sorta la sursă. Datorită economiilor pe care le generează, sistemul de separare a deșeurilor la sursă este implementat de toate școlile și grădinițele din Vrhnika. KPV a organizat în școli evenimente cu tematică, precum prezentări de modă din deșeuri, tururi organizate ale centrelor de colectare, precum și circuite de colectare a anumitor tipuri de deșeuri în școli.

Compania mai furnizează servicii educaționale pentru cinci grupe diferite de vârstă, de la grădiniță până la universitate. Cursurile lor sunt frecventate anual de 1500 de copii și tineri din toate Slovenia, ceea ce – pentru o țară cu

o populație de numai două milioane – reprezintă un număr impresionant. În 2006, KPV a cofinanțat un curs pentru școlile primare, care a inclus instruire specială pentru profesori și materiale didactice. Cursul a abordat multidisciplinar predarea la clasă a unei serii de aspecte legate de mediu, printre care și gestiunea deșeurilor, dezvoltând astfel abilitatea profesorilor de a transmite mesajul atât copiilor, cât și părinților.

KPV a transpus acest model de succes și în cazul societăților comerciale. A dezvoltat contracte speciale de gestionare a deșeurilor pentru mediul de afaceri, inclusiv servicii de consultanță privind economisirea prin separarea la sursă. Societățile comerciale au răspuns pozitiv, unele dintre ele solicitând chiar ajutorul KPV pentru managementul fluxului de deșeuri și organizarea colectării selective la fața locului. KPV a constatat o scădere considerabilă, în fluxul deșeurilor reziduale, a cantității de hârtie, carton și plastic. Pasul următor pentru KPV a fost să colaboreze cu firmele din afara localității care implementau un standard ISO ce le impunea colectarea selectivă a deșeurilor.

KPV a făcut, de asemenea, eforturi pentru a schimba perceperea de către public a deșeurilor ca fiind ceva murdar, urât mirositor și inutil. A vopsit autospecialele în alb și le-a decorat cu modele florale, a curățat pubelele în mod regulat și a creat o intrare atractivă la centrul de colectare – un parc cu peluze și

rondouri cu flori. Rampa de gunoi din vecinătate a fost reabilitată. De fapt, renovarea întregii zone a fost atât de reușită încât, atunci când a dorit să realizeze un material despre centrul de colectare, o echipă de

televiziune s-a rătăcit tot căutând un loc murdar și plin de gunoaie. În schimb a dat peste un parc frumos și un iaz cu rațe înotând! Viziunea echipei de filmare asupra deșeurilor s-a schimbat în bine în aceeași zi.

Compania de gestionare a deșeurilor a folosit și metode mai tradiționale pentru a face ca

mesajele sale să ajungă la public, cu scopul de a prezenta deșeurile ca pe niște resurse. Autospecialele de colectare sunt inscripționate cu mesaje care promovează sortarea deșeurilor, KPV publică și o revistă care tratează problema deșeurilor, organizează prezentări publice și campanii tematice. Informații despre colectarea deșeurilor sunt transmise la radio, trimise prin poștă odată cu facturile operatorului, publicate în ziarele locale și pe panourile publicitare. Modul de comunicare este adaptat în funcție de fiecare grup demografic în parte și de particularitățile acestora.

Campaniile de conștientizare din Vrhnika au reușit să încurajeze rezidenții să se gândească și să vorbească despre problematica deșeurilor și despre rezultatele obținute de administrația locală. Atmosfera pozitivă pe care a creat-o gradul de conștientizare a atras după sine rezultate pentru administrația locală. De asemenea, are un efect multiplicator dincolo de

granițele orasului, dat fiind că localnicii din Vrhnika împărtășesc experiențele pozitive cu prietenii și colegii din alte zone.

Prevenirea generării deșeurilor

Vrhnika a început să implementeze câteva măsuri de prevenire a generării deșeurilor. KPV a lansat în 2014 un centru de reutilizare, numit DEPO, în spațiul centrului de colectare, unde sunt recuperate obiecte care ar ajunge altfel la groapa de gunoi, unde deșeurile sunt transformate în bunuri dezirabile. Obiectele sunt reparate, actualizate sau dezmembrate pentru a salva părți din ele care se pot folosi la altceva, apoi sunt vândute publicului la prețuri accesibile. Centrul de reutilizare a avut un succes uriaș și, pentru viitorul apropiat, este planificată mutarea lui în centrul orașului.

În colaborare cu Ecologiști Fără Frontiere, o creșă din Vrhnika a demarat un proiect pilot de reintroducere a scutecelelor reutilizabile pentru micii beneficiari, pentru a împiedica scutecele de unică folosință să ajungă la rampele de gunoi.

Cum arată viitorul localității Vrhnika

Organizația Ecologiști Fără Frontiere din Ljubljana a devenit membră a Zero Waste Europe în ianuarie 2014. Administrația din Vrhnika, campioană a colectării selective în Slovenia, și-a anunțat în luna

februarie intenția de a deveni prima municipalitate Zero Waste/Zero Deșeuri din această țară. Și-a propus, până în anul 2021, să genereze doar 70 kg/capita deșeuri reziduale și să egaleze rata de colectare selectivă de 82%, la fel ca primul oraș european care și-a stabilit obiectivul Zero Deșeuri/Zero Waste, Capannori (Italia). Judecând după progresul înregistrat rapid și leadership-ul puternic pe care le-au arătat până acum, nu există niciun motiv de îndoială că nu vor reuși.

Aimee Van Vliet

**Tradus prin Gabriela Barbur,
Zero Waste Romania**

Surse

KPV - Komunalno Podjetje Vrhnika, Annual Reports, Zero Waste Plan until 2020

<http://www.kpv.si/>

Društvo Ekologi brez meja / Ecologists without Borders Association

www.ebm.si

Pentru mai multe informații:

www.zerowasteurope.eu

www.facebook.com/ZeroWasteEurope

Contacte:

info@zerowasteurope.eu

Twitter @zerowasteurope